

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás: Fűtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEB CÍKKEK DIJAZTATNAK. Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatssor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Städt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wallzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest Haasenstein és Vogler hirdetés közz. íródjaja. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wallzeile 18. és Budapest: Serritvater 6. sz.

Nyilttéri cikkeik

gármond sora után 25 kr. ázetendő.

Kolozsvár, 1878. aug. 1.

Tisztelt szerkesztő ur!

Kolozsvár város születése helye, e városban étem le étem javát, szeretem őt, mint édes anyámat s tisztetem, mint egy sokat tanult komoly öreget, de még ilyen fejtelenségek, felfordult világot itt még nem értem. Mi lelte ezt a jó várost, hogy a léhaság üthette fel benne sátorát s megtűri, hogy olyan férfiak kezdeményezésével, kiknek csörgő-sípka illene inkább fejükre, olyan comódia játsza le magát, mely fájdalmasan esik a magunk-fajta embereknek, kik Kolozsvár város tekintélyét sérthetetlen közkinccsen tartjuk.

Minden habozás nélkül be merem valani, hogy a mikor az új választások szele nálunk is megindult, többekkel gondolkoztam a felett, vajjon nem volna-e czélszerű, egyik képviselőnk helyett, ki ugyan egyik legtekintélyesebb férfi a magyar parlamentnek, de nem hazarészünk szülőtte, valamely erdélyi, de mindenesetre tekintélyes, a közügyek terén érdemekkel bíró férfit lejtetni fel. A mozgalom megis indult s felvetette Szász Domokos nevét, mely előttem, mint politikai tekintély nem volt ugyan gr. Péchy Manóval egy színvonalba állítható, de elismerem, hogy mint jelöltnek emlegetése e városban jogosult s távol állottam tőle, hogy e miatt bárkinek szabad véleményét kárhoztassam. Azon egyetlen szavazat, melyet a törvény kezünkbe adott, hogy jó belátásunk szerint arra adjuk, kit leginkább kedvelünk, sérthetetlen jog s ha csak a város vagy ország kárára nem használja az illető, nincs okunk megtámadni meggyőződéséért.

Szász Domokos azonban nem engedte magát megzavartatni szép egyházi pályáján s visszautasította magától az új politikai szerepet. Helyesen cselekedett, és helyesen cselekedtek azok is, kik a hasztalan keresés után nem találván egy Péchyvel tekintélyben, törvényhozási képességben, a közügy terén szerzett érdemekben versenyképes férfit, megnyugodtak a helybeli szabadelvűpárt határozatában s felhagytak a további kombinációkkal.

De ugy látszik nem kell nagy vihar, hogy kiöntsön a Szamos, iszapot hagyjon maga után s abban el kezdjenek kurtutyolni a békák. A Szász Domokos hívei is elmondhatják: Pertörökségedbe uram pogányok ültének. Pertörökségedbe, perből élő és pereket nélkülöző urak kezükbe ragadták a mutakozó zavar gyepekbe a maguk szakállára jelölteket tettek a lóit s a maguk szakállára jelölteket tettek a városnak. Egyet, a kiról a t. szerkesztő ur,

már most visszalépése után, nem enged szólanom, és egyet, a ki Kolozsvár érdekében úgy, mint közügyben soha életében egy lépést sem tett, a kitől nagyrészt már elbucszott hajzata a nélkül, hogy egy szála meggörbült volna e város szolgálatában. Hallert sem a városi közgyűlés terme, sem valamely humanus egylet vagy bármi néven nevezhető közügy a mai napig nem ismerte, nem látta; ha csak a határbeli nyulak, kiknek legjobb ismerőse, nem tudnának valamit mondani, beszélni érdemeiről.

Ez ember nem az, a kinek jelöltségéről eddigi érdemes képviselőinkkel szemben egy Kolozsvár városában komolyan beszélni lehetne.

S ő mégis elég gyöngye volt, sem magát, sem embereit nem ismerve, beleugrani a verembe. Nehányan a komolyabbak közül is elkapatták magukat a pojjázók által és közönségen megteremtették a vasárnapi skandalumot, melyet olvasva Kutylfávn is hasát fogja az értelmes választó nevéttében.

Mondom, hogy szép egy jognak tartom én is a szavazást. Ott nem vetem senki szemére, ha nem osztja igénytelen nézetemet, de hogy bárkinek joga volna a kolozsvári városházban bohózatot játszani s erre a komédia-kedvelő közönséget összecsiszítani, ezt én is határozottan tagadom.

Kolozsvárnak jó hírnevét egy szavazat jussán gúnyt űzni nem szabad.

Egy polgár.

A képviselőválasztások.

Sz.-Udvarhely, július 28.

A képviselőválasztási mozgalom legfőbb idejét éljük.

Kassay Ignác volt országgyűlési képviselőnk, mai nap d. u. 3 órákor tartotta meg, szokatlanul nagy közönség részvételével, a városház nagyertermében, 3 évi működéséről szóló beszámoló beszédét.

Nemes anyavárosunk mindenik választó polgára, különös meghívó-levéllal hivatott meg a volt képviselő által ezen aktusra; s midőn a választók, kevés kivétellel mindnyájan és azoknyúl még nagyszámu hallgatóság megjelenvén, id. Gerich Adolf kir. közjegyző ajánlotta a népes gyűlésnek, hogy az ismert czélból a tanácskozás rendszeres vezetése végett válaszszon elnököt. Erre Solymossy Károly polgármester kiáltott elnöknek, s ő felhívta a jelen volt Kassay Ignác volt képviselőt, hogy 3 évi működéséről, mivel azon czélból hívott bennünket ő maga össze, számoljon be.

Midőn Frank a betegőt eltávozott, találkoztott Boglárkával a pázsitos előtérben. Egymás mellett mentek tovább, csendesesen léptettek, ugy látszott a virágokról beszélgetve, s édes illatukat beszívva.

St. Clare-nének egy új kötet könyv s egy tollkés volt kezében, — mert gyakran úgy tett most, mintha olvasna, ámbar reá nézve inkább büntetés, mint gyönyörűség volt ez, néha szorakozottan fel-felpillantott, s aztán ismét könyvébe. De Lydia, ki élesen figyelt azokra ott kűn különös jeleket vett észre: a komoly sokat mondó kifejezést Frank kék szemében; midőn Boglárkára tekintett, ennek zavartalan lesütött szemét; a félénken kicserélt kézszorítást mikor elbucsztak!

Frank tovább ment, s Boglárka, ki e perczen észrevette Lydia élesen fűkésző tekintetét, hirtelen a virágok körül keresett magának foglalkozást, mintha más gondja nem is volna.

— Mama!

E hang oly éles volt, hogy St. Clare asszony bámulva tekintett fel. Lydia hangja reudesen siketén hangzott.

— Mi baj Lydia?

— Nem találod-e, hogy Boglárkának némi felügyeletre volna szüksége?

— Hogy, Logy?

— No talán családóm, ámbar nem igen hiszem; csaknem bizonyos vagyok benne, hogy igazam van.

— Folytasd Lydia!

— Margit és Raynor ur meglehetősen kacérkodnak egymással.

St. Clare-né nem felelt. Szemei egy perczig kérdően függtek Lydia arcán, s aztán ismét a könyvébe mélyedtek.

Lydia nagyon el volt bámulva. Mély megbotránkozás, vagy közöny volt ez?

— Értetted mit mondtam itt mama?

Közbeszülésben álló volt képviselőnk, erre fölfálva, miután előrebocsátotta, hogy ő kezdetől fogva mindig Tisza Kálmán zászlója alatt harezott, s ő szélsőbaloldali soha sem volt, minthogy anyavárosunkban nem is voltak hívei ezen pártnak soha, tehát ő választóit, mint ezt Ugron Gábor, Bozsi György és Orbán Balázs báró segédelmével elhíetni akarja, nem esalta meg és részletesen, hiven előadta, hogy 3 évi működése alatt az országos szabadelvű pártban és a kormány támogatásával, mely törvények hozatalánál működött közre; kiemelvén a többek közt, hogy neki és szabadelvű képviselőtársainak sikerült Udvarhelymegyét, Udvarhely központtal fentartani, a megyék kikerekítésének alkalmával Orbán Balázs báró, azon törekvésével szemben, hogy anyavárosunknak elejtésével Sz.-Keresztur legyen a századok óta fennálló Udvarhelyszék szétronbantanód egyik részéből és Kóhalom s Segesvárszékekből fábrikálandó megyének központjává. Előadta továbbá, hogy az oly nagyfontosságú közügyei kérdések megoldásánál, minthogy ő szerényen valija be, nem sok jártassággal bírt, nyugodtan támaszkodott azon szabadelvűpárti képviselő társaira, kik életüket azon ügyek tanulmányozásával töltötték el s kiknek hazafiás-gubban kételkedni oka nem volt soha. Ezért hazafiás önzéssel valija meg, hogy a hazafiás kormány előterjesztéseit, hazafiás készséggel s azon meggyőződéssel szavazta meg, hogy a keleti háború és rendezetlen pénzügyi viszonyaink nyomása alatt, többet elérni nem állott hatalmunkban, stb.

Ezen a választó közönséget szemmel láthatólag kielégített beszámoló szavak után, melyek nagy tetésnyilatkozatokat és éljenekeket idéztek elő, kiterjeszkedett, a ma két hete, t. i. július 14-én a sűfűdől helyiségében történetekre. Ugyanis, mint ezen hírlap t. olvasói előtt már ismeretes, ekkor Orbán Balázs báró elnöklelte alatt és segédkezése mellett tartotta meg Ugron Gábor állítólagos szélsőbaloldali képviselőjelölti programmagyvalékát; mely alkalommal a nemes báró nem rősteltette. Közbeszülésben álló képviselőnk nemtelen rágalommal illetni. Annak fölemlítése után, hogy provokálva van és épen választói iránti kötelességből kifolyónak találja, megérdemelt szavakkal utasította vissza a rágalmakat, s ama dicsekreteket, melyeket az ő kigunyolásával és sértevelvén Ugron Gáborra halmozott, valódi értékkre szállította le, a népes gyűlés folytonos helyeslései között magyarázván ki, hogy Ugron Gábor minden nagy szabadság igényeire, csak egy lehet bízni, mintha azokat nem tette volna. Hisz élénk emlékezetében lehet még anyavárosunk polgárságának, midőn Ugron Gábor beválasztatta magát ipar-kamarai tagnak, s megígérte, hogy az iparkamarát Brassóba Udvar-

— Tökéletesen gyermekem.

— De akkor én nem értelek téged. Nem gondolod, hogy Margitot kissé vissza kellene ettől tartóztatni?

— Mihelyt látom, hogy Margit olyat tesz, mit nem helyeselhetek, úgy bizonynal meg fogom inteni őt.

— De hát nem vetted észre, hogy az az ember udvarol neki?

— De igen, azt hiszem olyasmi van a dolgotban.

— De mama, te csak nem elégedhetsz meg egy mr. Raynorrall. Ha komolyra válik a dolog, csak nem engedheted, hogy Boglárka nőül menjen hozzá?

St. Clare asszony megfordította könyvét, letette térdére, s kezeit könnyű felöltőjén keresztbe téve, az őt annyira jellemző közönyös modorban mondá:

— Csak ezelőtt egy vagy két héttel jutott eszembe, hogy a dolog így állhat, a mint te mondd Lydia.

Raynor ur látogatásait csak orvosi minőségben tette mindig. Még ha ebédre meghívtuk is őt, csak is e szempontból tekintem jóvetelét.

Soha sem jutott eszembe, más értelmet adni neki. De a minap oly valamit láttam, mi bizonyos mértékig felnyitotta szemeimet.

— Mit láttál mama?

— Azon apon volt, midőn úgy volt, hogy Faulknerék ide jönek s aztán nem jöttek el. Raynor este ide jött. Ebéd után kissé elszenderedtem, ott ama karszékekben. St. Clare-né a szoba másik felére mutatott. Mikor felébredtem, már alkonyodott, de nem volt még egészen sötét a szobában, s Raynor és Boglárka a nyitott ablakban állottak, egészen közel egymáshoz, és szemem nem csalnak, jól láttam, hogy Boglárka Raynor vállára hajtotta fejét, s amaz egyik kezét tartá övében. Te nem voltál a szobában.

— Este volt, s nekem borzasztó fejfájásom

helyre téteti, s ha ez nem sikerül, -legalább az iparkamarai adót eltörölteti. Igéretét teljesítette is aként, hogy még csak Brassóban sem járt azóta másképen, mint azért, hogy az ugynevezett székely-török legio számára, azon kezére adott 175 ezer frtból, melyről még eddig soha a sem számolt magán kívül, még társainak sem, kiket ő börtönbe juttatott, míg maga tele zsebbel Florenczba menekülve, a ciztrom- és narancsfák árnyékában hűsölt, azon pénzből, az udvarhelyi iparosok melőzésével, kik pedig szivesen vállalkoztak volna — nyergeket, hámakat és csizmákat készíttessen. De a kamarai adót maig is fizetik az udvarhelyi iparosok és kereskedők.

Főlemlitvén még azt, hogy méltóságos Ugron Gábor és Orbán Balázs báró csak azért törekednek leginkább az ő megbuktatására, mert őt, mint polgár származását, mint polgár fiut, polgártársai szeretik, azzal zárta be szűnni alig akaró és megmegújuló éljenezések közt beszédjét, hogy a választók válaszanak bárkit képviselőjüknek, ott fogják azok közt látni, kik hazájukért és szülővárosáért küzdenek.

Ezután Kovács János volt polgármester és jelenleg megyei árvaszéki főnök, megköszönvén a volt képviselőnek, mindnyájunkat kielégített beszámolását, hangos helyeslések közt fölkérte a jelöltség elfogadására, mire dr. Török Albert megyei alispán, mint egyik igénytelen választó polgár, a hogy magát talpraesett beszédében jelző, fölhevta a választókat, hogy sorakozva az érdemes szabadelvű és elhű képviselőjelölt körül, őt f. é. aug. 5-én válasszunk meg, s ne engedjük anyamasszony katonái módjára, hogy a lármás ellenzék az oly tekintélyes Udvarhely anyavárosában tért foglaljon.

Még a volt képviselő nyilatkozta ki, hogy a jelöltséget köszönettel fogadja el, s választás előtti programját kinyomatva, szétosztatja, ezzel a gyűlés hangos éljenezések közt, a legszebb rendben szavalt szót.

Besztercze, jul. 30.

Besztercze választó kerülete napok óta élénk mozgalom színhelye. A mérsékelt szász párt f. hó 21-kén tartott gyűlésén Hoffgráf János ügyvéd küldöttségileg meghívatván, előadta programját egyszerűen, röviden; de eléggé érthetőleg. E hó 28-án Steinacker Edmund ur is megtartá beszámoló beszédét. Ma ismét gyűlés volt. Az ellenzék előtt számolt be a Szében kiküldött küldöttség eljárásáról s felállította követjelöltül Steinacker, ki a Mileitcek fűkésében is próbált szerencsét, de kitétek a szűrt: tán Uvidéken. Steinacker ur a szolgabírákról is megemlékezett ékeskedő

volt, csupa bosszúságból, hogy azok az ostoba emberek nem jöttek el, kiáltott fel Lydia bosszuan. Felmentem volt szobámba, hogy bévegym csőppjeimet. De hát mit tettél akkor mama? Nem tiltottad el házadat mr. Raynor elől?

— Nem. Ha első felindulásomnak engedek, talán megtettem volna. De ösztönöm intett, hogy ne cselekedjem megfontolás nélkül. És ezt meg is tettem. Egészen csendesesen maradtam, fejemet a párnára nyomva, mintha még mindig aludnám, s elkezdtem gondolkodni a dolog fölöl.

(Folyt. köv.)

Bosnyákország.

Írta: Szathmáry György.

(Folytatás.)

Egyelőre megtarták saját vallási és politikai intézményeiket, de később Bizánc befolyása alatt minden irányban változások állottak be. Onnan veszik a cultura első czísteineit, onnan a IX-ik században a kereszténységet (Method és Cyrill) s ugyancsak görög befolyásoknak tulajdonítandó, hogy a régi szláv köztársasági foederatív szerkezet átalakult egyeduralmi formává a XII-ik században Nemánja István alatt. Nem egy szerb író) beszél egész méltatlankodással az átalakulásról, mely állítólag a szerbség hanyatlását és bukását idézte elő a monarchiával kifejtett aristokratia villongásai következtében. És az Omladina egyik főczélja visszavarázsolni a multból és újra életbe léptetni a régi szerkezetet. Ez ugyanis következő volt alapvonásaiban: a szerbek zsupákra (kantonok) voltak osztva, melyek élön álltak a választott zsupánok, a népakartat végrehajtói. Az egész nemzet a szkupstinában (nemzetgyűlés) határozott, melynek elnöke a nagy zsupán volt. Háboru ese-

*) Jovánovics Vladimir: Les Serbes et la mission de la Serbie dans l'Europe d'orient. Paris, 1870.

beszédében, kiket ellentábornak tekint. Furcsa itt ez a habarék-párt. Mindenkit, ki a megyét vagy községet szolgál, ezek hivatalnokai, Tisza darabantjának nevez. Hoffgráfról most már azt terjesztik, hogy commassatiót akar a szász községekben sat. De oknélküli minden erőlködések.

r. l.

A naszodi választókerületben is mozog az ellenzék jelöltje Földvári János ur részére. De még eddig a szabadelvű párt jelöltje Tanárki Gedeon ur mellett áll a nagyobb értelmi erő.

A hátszegi választókerületnek egy része, mint hiteles kutforrásból értesültünk, a hunyadmegyei takarékpénztár igazgatóját, Maderspach Jánost kérte fel a jelöltség elfogadására.

Maderspach János a hátszegi kerületben ellenzéki programmal követjelöltnek fog felépni, és e végett választó f. é. augusztus hó 4-én Hátszegen érkekezetlet tartanak.

Gróf Nemes Nándor jelöltetése.

A „Nemere” írja: Az illyefalvi választó kerület ellenzéke jul. hó 28-án d. e. 11½ órákor hozta be S.-Szentgyörgyre gr. Nemes Nándor jelöltjét. Volt a kisérletben az illyefalvi választók közül is több polgár. Nagy részét azonban a közdi kerületből s innen-onnan importált nem választók képezték.

A mennyire az ellenzékől telhetett, demonstrált eleget, el akarván bitetni a világgal, hogy ők létezzenek. A menet megállapodik a városház előtti téren. A gróf felláll egy lépcsőre és beszélni kezd: „Tisztelt polgártársak! (Éljen Bakosi Ferencz! — hangzik a háttérben a zajos felkiáltás számos ajakról.) „Tisztelt polgártársak! — folytatja a szónok — eljöttem hozzátok — (Éljen Bakosi Ferencz! — kiált az ellendemonstrálók tömege nagyobb erővel.) A szónok erre elhagyja helyét s egy másik bolt előtt áll meg amekadattahh helyen s kezdi újra beszédét sokkal desperáltabban: „Tisztelt polgártársak! — eljöttem meghívásokra, hogy — (Éljen Bakosi Ferencz! zug a tömeg hátulról ismét.) A szónok egyértelembe van az ellentüntetőkkel s kívánja ő is a magarószéról, hogy hát éljen Bakosi Ferencz.

A párt megunja a dicsőséget és a kollegiumi igazgató távollétét felhasználva, belopja magát a ref. kollegium udvarába. szónok itt is beszélni kezd, az ellendemonstrálók A itt sem hagynak békét neki és Bakosi életve kiáltanak a kiegyezés, vámszövetség, Bosznia okkupációja ellen felhozott mindennapi érvelések közé. Erre a párt komolyan megharagszik. Egy-két hevesebb vérű ellenzéki az

tétu minden zsupa választott egy saját vezért, bánt, a szkupstina pedig a vajdát vagy fővezért.

Bosznia eleinte váltakozva majd Horvátország, majd Szerbia befolyása alatt állott. Majd keleti, majd nyugati politikai, vallási, culturalis befolyások és mozgalom küzderett képezte. A nyugat-európai viszonyok azon befolyásának, melyet Horvátország vallása és civilizációjára gyakoroltak, tulajdonítandó, hogy emancipálta magát Byzancztól, míg Szerbia azzal szorosabb összeköttetésbe lépett és abban is maradt. Szerbia a vele szomszédos tartományok fölveték a schismát, a horvátok ellenben a róm. kath. vallás hívei lettek.

Bosnyákország, mely majd a horvátok, majd a szerbek befolyásának hódolt, vallásilag is két táborra oszlott. melynek valószínűleg kisebb része a többnyire rom. kath. bánokkal tartott, a nagyobb rész, a g. k. vallású, pedig a szerb királyokhoz szitott.

Osszesen 18 bosnyák bánról emlékszik meg a történelem [azon időpontig, míg e tartomány királtságá lett. Egy 1080-ki okirat Bosznia bányát azon hét bán egyikeként említi, kik a horvát királyt választották választófejedelem).

Zvoimir horvát király korában Bosznia és Herzegovina már a horvát királysághoz tartoztak s midőn szr. László magyar király a Zvoimir özevegye, Ilona (László nővére) ellen felázadt horvátok leverésére hadat vitt Horvátországba (1091) és azt Magyarországhoz kapcsolta, — ez volt az első időpont, melytől kezdve Bosnyákország közelebbi viszonyba jutott a magyar koronához. A kapcsolat innen kezdve aztán meg is volt a török hódítások koráig, mikor ismét elszakítottatott tőlünk.

A magyar királyok között első volt Kálmán (1075—1114), ki magát Horvátország és Dalmatia királyává koronáztatván, fölvette a bosnyák királyi címet is: „Rex Rhamae seu Bosniae.”

esernyők végét mutatja a Bakosi-pártnak. Már-már marokra kerül a sor, mikor a városkapitány négy csendőrral feltűnik a háttérben. A zaj alábbszáll, a csendesség némileg helyreáll, úgy hogy a szónok már beszélhetett is. Látszott, hogy a gróf kényelmetlenül érezte magát; mert beszéde pontgyola volt s több helyen még a konstrukcióba is belebukott. Ezen azonban nem lehet csodálkozni; a gróf arra számított, hogy elveivel sympathizáló polgárok közé jön s ime kisül, hogy nem így áll a dolog. Erről természetesen hallgattak a gr. emberei s felültették fejüliüket. Nem volt szép dolog biz ez.

A beszéd különben, a mint előre is várható volt, a kormányt és annak minden intézkedéseit hiábavalóknak s nemzetellenesnek tüntette fel, be akarván bizonyítani azt, hogy Tisza hazaáruló. Hogy aztán az ellenzék mit tenne az országgyűlésen ezekkel szemben, arról a beszédben nem nyertünk épülést.

Utána Gyárfás Imre ur szórólására a következőket mondá:

„Hallottuk a képviselőjelölt ur elszavalását programjának. A gyűlés fő határozni a felett, hogy Nemes N. ur lesz-e képviselőnk s hogy ez meg fog történni, azt a jelenlétűk arczából teljes biztossággal olvasom. A haza veszélyben, hazánk létkérdése forog kérdésben, el kell követnünk minden lehetőt!

Ezután a hazát és alkotmányos királyt életre a gyűlést bezárták nyilvánítja.

Hanem azért még Szalánczi Ferencz (Hyalváry) felszólalt, kérve a képviselőjelölt urat, hogy a polgárok sérelmeinek orvoslását szemelől tartani ne feledje.

Nemes N. ur erre azt felelé: hogy nem az egyes polgárok érdekét védeni feladata a képviselőnek, hanem az ország érdekéért küzdeni. A képviselő teendője a törvényhozás és nem a kis bajok orvoslása.

Igéri azonban, hogy mint képviselő mindig figyelemmel lesz választói óhajaira s azokért a méltányosság határai közt mindent meg fog tenni.

Ét facerut magnum áldomást, melynek végződére nagy része a választóknak biztos tudatára jutna annak, hogy „mégis mozog a föld“, oly formán, mintha ők lennének egy-egy tengely, mely körül a forgás kiszámíthatatlan sebességgel történik.

Azt mondják, hogy gróf Nemes N. ur, miután nem mondhatta el a kollegiumban nyugodtan beszédét, délután egy magán ember kertjében mondá azt el néhány vidéki előtt.

*

Ennyiből állott az ellenzék diadala városunkban. Nagyból csorogótlanság az elmondottakon kívül, istennek hála, nem történt.

Sepsi-Szentgyörgy várost illetőleg azonban, azoknak, a kiket illet, elmondunk valamit.

Ha a város polgársága restelt megjelenni személyesen, hagyta volna békét az egész ellenzéknek. Hisz láthaták eléggé, hogy nem olyan párt ez, a melytől még félni is lehet. Felesleges volt minden ellentüntetést.

Igaz ugyan, hogy esélytelenség volt ez ellenzék részéről a giótot egy szabadelvű városban beszélni, de ha már ők ennyire udvariatlanok voltak a gróf iránt: legalább a tüntetésekkel ne nehezítették volna meg nekik különben is fáradtságos és hiáladagyan munkáikat.

Az ellenzékkel szemben nem bánt el városunk.

Innen kezdve gyakran kapják Árpád-házi hercegek bánság, vagy kormányzóságként Boszniát. Így vak Béla (1131—1141), hogy fiai közt egyenlenség ne támadjon, Gézának a magyar trónt, Istvának a Szerémséget, Lászlóknak pedig a nejével kapott Boszniát rendeli örökségül. — II. Géza (1141—1162) alatt görög segítséggel az országba betér Borics trónkövetelő, a király kénytelen (1153) békét kötni, melynek értelmében Borics kapta Boszniát a magyar király felségének elismerése mellett. Borics egy látszik csak 1168-ig bírhatta a tartományt, melynek tizedik bányá, Kulín, mint a magyar korona hűbérese 1168—1207-ig kormányozta azt. Kulín volt az első, ki pénzét veretett, idegen mestereket telepített be nyugatról és főleg Regesztől. Ezek vas-, ezüst-, aranybányákat műveltek s kereskedést űztek a külfölddel. Bosznia csakhamar felvirágozott s a néphagyományok mint egy igen boldog és virágzó kort említik Kulín meglehetősen hosszú uralkodását. Általában a magyar királyok uralma, befolyása és aegise alatt Bosznia érezhetően bele vonottat a nyugati mivelttség áramlatába.

Kulín kora még arról is nevezetes, hogy alatta jöttek be Boszniába az előzőtt valdensesk, másként patarenok, vagy bogomilok, kik a két vallásfelekezett, a róm. kath. és g. keletit még egygyel szaporítván, fölötté sok vallási villongásnak, zendülésnek és vérengzésnek nyitották meg korszakát. A patarenok hirdették az egyenlőséget s az erkölcsök egyszerűségét, mi által a hegyalék között nagy hódítókat tettek, számos híveket szereztek.

Kövessél a patarenok megtelepedése után, 1260-ban jöttek Boszniába aszt. Ferencz rendi szerzetesek azon egyes megbízással a pápától, hogy a veszedelmes felekezett kiirtsák. A pápák egymásra küldték oda a pápai legatusokat is a kath. egyház megvilágítására és terjesztésére előlőből. Rómának ez irányban annál több tevékenységet és buzgal

sunk lovagiasan. Ezt kimondjuk tartózkodás nélkül. A gyűlés megtartására szegény fejöknek senki sehol helyet nem adott; még Bankó bácsi is kapott zárt előtűt a népkertben. A kíséretből, kik a Blaskó vendéglőjéből kiszorultak, 10—15 ember sorra járta vendéglőinket és sehol sem fogadták el őket. Végre Pál István könyörült meg rajtok s föl adott az étfalviaknak ebédet. Hát illet-e ez fölünk? de körbejöttük viszont azt is, hogy hát „kellett ez nekik?“

T. t.

— A török meghatalmazzottak Bécsből elutaztak a nélkül, hogy a katonai egyezményen kívül, mely csapataink előnyomulását s a török katonaság visszavonulását szabályozza, Boszniát illetőleg formaszertü konvenczió létrejött volna. A porta azonban, mint ujabban jelentik, még fog kísérletet tenni, hogy külügyi kormányunkkal Bosznia megszállása ügyében egyezményt kössön, s ez irányban az eszmecsere most, az okkupáció tényleges megkezdése után is folyton tart.

— Derby lord leleplezése, melyről már megemlékeztünk, s mely szerint Bosznia okkupációja állítólag már öt évvel ezelőtt elhatározottat a három császár között, másodsor is szóba került az angol alsóházban. Ugyanis Keenealy másodsor is kérdezte a kormánytól, vajjon előterjesztheti-e a kormány az Oroszország, Németország és Ausztria-Magyarország közt kötött szerződés másolatát, melynek értelmében Ausztria-Magyarországnak engedtetett át Bosznia. — Northcote ezeket válaszolja: „A külügyi hivatalban sem mit sem tudnak erről a szerződésről, és egészen képtelen vagyok világot vetni a volt külügyminiszter (lord Derby) nyilatkozatára.“

— Hiszik, hogy az okkupáló hadsereg aug. 15-ig Szerajevóba bevonul. A király születésnapját Bosznia fővárosában ünnepélyesen akarják megtartani.

— A portávali egység Bosznia okkupációjának technikai részlegzésére részve még nem jött létre. Karatheodory ma kapta az utolsó utasításokat Konstantinápolyból.

A bevonulás.

Az osztrák-magyar csapatok átkeléséről a Száván a N. W. Abandjatt Bródó egy 3120 szóból álló táviratot vesz. A kimerítő tudósításból közöljük a következő érdekesebb részleteket:

Noha az átkelés napok óta lőn alkálzítva, annak időpontja a legutolsó pillanatig titokban tartott. 28-án a Száván levő gőzös parancsot kapott, hogy minden pillanatban menetszen legyen több csónakot és vontató hajót is menetszen állapotba hoztak. Este tíz óra után érkezett Bécsből a felség parancsa, hogy a csapatok másnap 29-én átkeljenek. — A parancsok azonnal kiadattak s a 11-ik dandárnak meghagyották, hogy teljes felszerelésben 29-én reggel 1/4 hatkor készen álljon. A kitűzött időben már ott volt a 7. huszárezred egy százada és a 27. vadászszázalaj is; a katonák csákókat szőp tölgyfalombokkal rakták meg. Az átkelési pontot katonaság állta körül; azonnal kők zászlócskákkal jelölték meg azt. A pont Bród keleti szélén van.

mat kellett kifojteni, mert a patarenok, tetszetős tanaiakon kívül, még a kath. elérés nagy mörvű visszaélésének is köszönhetők, hogy annyira tört foglaltak. A magyar királyoknak fölötté sok vesződséget okoztak a patarenok. Királyaink, mint Imre és IV. Béla, a pápai megbízások és sürgetések következtében seregeket küldöttek Boszniába a patarenok leverésére s ott a katholicismus védői és terjesztőinek szerepét vitték. Imre magyar király III. Ince pápa meghagyásánál fogva ráparancsolt Kulín bányra, hogy 1000 márká ezüst büntetés terhe alatt hagyja el és vegye üldözbe a patarenus hitet. Kulín meg is teszi ezt. E bány idejében küldetett az első kath. püspök állandóan Boszniába s rendeltetett a kalocsai érsek alá. 1240- és 1246-ban a patarenok nagy vereségeket szenvedtek a magyar csapatoktól, — mind a mellett később is többször felütöttek fejüket. A magyar királyok támogatása nélkül, dacára a francziákusoknak és pápai legatusoknak, a katholicismus nem lett volna képes fentartani magát Boszniában s most nem lenne ott annak nyoma sem. Kulint követte a bányaságban Zibisláv, kit e méltóságban II. Endre (1205—1235) a magyar király megerősített. A kalocsai érsek és a magyar király ismét nagy erőt fejtenek a patarenusok ellen. E nyomás alatt Zibisláv kath. hitre tér és Szerajevó mellett kath. püspökséget alapít, miért is őt IX. Gergely pápa 1236-ban egy levélben fölötté eldicseri. — IV. Béla (1235—1270) alatt is erősen foly a térítés Boszniában, minek következtében a patarenok nagy része Albániába vándorol. A tatárjárástól Bosznia is sokat szenvedett, de miután a nagy catastropha elmúlt s a király haza tért, Kotromán német lovagot küldte bányának Boszniába, ki 1270-ben megvetette alapját Szerajevonak.)*

*) Polit: Geschichte des Königreiches Bosnien, Wien, 1877. Max Schimek. (Folyt. köv.)

A kijelölt terület mintegy három holdnyi. Pontban 1/4 hatkor adták ki a parancsot a hajóra szállásra. A huszárszázad, s a vadászok kellő számú utász kíséretében csónakokba léptek, s pár pillanat múlva már a másik parton voltak. Legelsőnek Müller Ferencz a 27. vadászszázalaj egy ővezetője lépett bosnyák földre. Egy negyed óra múlva egész csapat kiszállt. A huszárok a szomszédos mezők átkutatására, a vadászok a török őrházhoz mentek. Ebben mindenki aludt. Csak egy csendőrr állt künn; ezt azonnal lefegyverezték. A zajra a többiek is fölébredtek; csakhamar letették a fegyvert és eltávoztak. A török őrnagy, ki az őrház mellett lakott, a zajra szintén fölébredt, fölvetette díszegyenruháját s a kaimakámmal átment a horvát partra, hol már Philippovics és nagy néptömeg volt jelen. A csónakon, melyen a törökök jttek, a félbodus lobogó volt. Megérkezve a partra a török őrnagy tiszteletteljesen köszönt s bét peesét es nagy levelet adott át a főparancsnoknak. Azon kérdésre, mit tartalmaz a levél, azt felelte, hogy a porta tiltakozást. Philippovics nem akarta azt elfogadni, mire a török a levelet a tábornok lába elé tette, s mélyen meghajtva magát a csónakba ült s eltávozott.

A bosnyák partra érve az őrnagy néhány török katonával és határőrrel a vámbázra felvonatta a török lobogót. Erre egy osztrák tiszt le akarta ezt vettetni, de a török nem engedte. Végre egy más osztrák tiszt lépett elő, szétvágta a kötelet, melyen a török lobogó volt, mire ez a földre hullott.

Az osztrák vadász patrouilleok mindenfelé előnyomultak, főleg a Száva partján levő bozótban egész a negyed órányira levő Török-Bródig. Az osztrákok közlekedése páni félelem ragadta meg a mintegy 2000 főnyi mohamedán lakosokat. Mindenkik kirohant lakásából, nők és gyermekek futkostak az utcákon, a lakosok összeszedték holmikaikat s a devrenti úton kezdtek elmenekülni. Csak a tiszték barátságos biztatására tértek vissza.

E közben 7 órakor a főparancsnok kiadta a parancsot a hídverésre. A Száva Bródnál 200 lépésnyi széles; 39 két és három águ ponton lőn összekötve. Kilencz órakor a híd készen volt a fakorlással együtt. Közepén a hidat ki lehet nyitni s egy hajó-közlekedés nincs megakasztva. A próba egy csomó kocsival, melyek az átkelt csapatoknak élelmiszert vittek, megtörténvén, fél tíz órakor Bolcz ezredes vezetés alatt megindult az elővéd a hídön át a másik partra. Elöl huszárok mentek, kettenkint egymás mellett gyalog vezette lovaikat.

A tulparton a már ott levő vadászok éljen kiáltásokkal üdvözölték magyar bajtársaikat. Követi őket harsogó zene mellett az 52. Ferencz Károly magyar (pécsi) gyalogezred. A legénység már nem bakkancsot, hanem czizmát viselt: 28-án kapták a csizmát. A magyar fiúk lelkesülten mentek át a hídön; zászlójuk az első osztrák lobogó, mely Laudon ideje óta Boszniában lengett — tölgygalyakkal volt díszítve. Az időközben összegyűlt néptömeg lelkesülten üdvözölte őket.

Közvetlenül utánok a genfi keresztel egészsgügyi személyzet ment minden szükségességgel felszerelve. Ekkor két genie-katona teljes díszben lép Philippovics elé; becsomogva óriási zászlót hoznak hozzá. A főparancsnok megérinti azt s kiadja a parancsot, hogy bontsák ki és húzzák fel a nagy árboezra. Megtörténik s a tulparton levő katonák lelkesen üdvözlik a lobogót. Erre a hegyi útegek s roppant sok szekér megy át a hídön s ezzel az elővéd átmenetele be van fejezve s Philippovics lakására tért vissza. Roppant embertömeg volt jelen az egész vidékről. Ugyanekkor érkeztek Bródra a Molinári s belga király gyalogezredek.

Ugyanezen időben Gradiskánál, Szamácsnál és Kosztájnicánál is megtörtént az átkelés minden zavar nélkül. Gradiskánál Württemberg herczeg vált a főparancsnok s a törökök azonnal átadták neki Brebir erődöt. A helyőrség fegyveresen tisztegett az osztrákoknak s zárt sorban vonult vissza Banyaluka felé. Egy török tiszt Brebirben maradt, hogy a hadianyag feltárána elkészítésénél jelen legyen. A többi helységeken nem volt katonaság. A lakosság sehol sem mutatott ellenséges érzelmeket; csak néhány excedáló bosnyákot kellett elfogni. Az illetők a dandárparancsnokság elé vezettettek. A törökök házaiba sehol sem fogtak katonaságot elzárólni. Még tegnap még y felől kezdtek meg az előnyomulást az ország beisejébe. A csapatok még tegnap meg akarták szállani Devrentet. Azt hiszik, hogy tízenegyz nap múlva csapataink Szerajevóba lesznek. A főszereg csak ma ment át boszniai területre.

Kossuth Lajos levele.

Mezei Ernő Kossuth egy levelét vette, melyből az „Egyetértés“ után a következő szöveg adjuk: Collegno (al Barracone) jul. 23. 1878.

Uram barátom!

Őn azt írja, hogy Békésmegye magyar népe őszinte ragaszkodással viseltetik irányomban. Eből azt kellene következtetnem, hogy szavam és nézetem nyom nála valamit.

De ha ez így van, miként történhetett, hogy a gyomai kerület közönséges képviselőt küldött az országgyűlésre, amár nem lehetett nem tudnia, hogy én azt a boldogtalan közönséges rendszert mindig a leghatározottabban kárhoztattam?

Hanem hát akár mi történt is a multban, annyi bizonyos, hogy a helyzet most egészen különbözik az 1865. óta történt választások helyzetétől.

Annak az országgyűlésnek, a mely feladva a personalis uniót, e szerződésileg kikötött alapfelteletét a Habsburgház uralkodásának Magyarországon, ennek helyébe a közönséges rendszert varrta a nemzet nyakába, erre egyáltalában nem volt mandátuma a nemzetől.

Az az országgyűlés pártkülönbség nélkül a Deák Ferencz által szerkesztett 1861. felirat alapján kapott a nemzetől mandátumot.

Az a felirat nem egyéb, mint egy hatalmas parafrázisa annak, a mit őseink egy alaptörvényben, melynek megtartására magát a már örökösödési joggal országgló uralkodó ház esküvel kötelezte, akként fejezték ki, hogy ámbár a trónörökösödés rendje ugyanaz Magyarországon, mint Ausztriában, következésképp ugyanazon személynek kell országolni Magyarországon, a ki az ezzel együtt elválaszthatlanul birtoklandó osztrák tartományokban országgló, mindazonáltal Magyarországon szabad és független ország, egész kormányzati rendszerében önálló és semmi más nemzetnek vagy országnak nem kötelezett.

Ezen közjogi állás fentartására és biztosítására adott a nemzet mandátumot 1865-ben.

És az az országgyűlés nemcsak fel nem tartotta, de sőt egyenesen feladta azt, a minek fentartására a nemzet által megbízva volt.

Tehát a közönséges rendszer behozatala nem bir valódi joggalappal. Az nem volt jogszerű cselekvény, hanem egyenesen egy parlamentáris államcsíny, szintoly jogtalan, mint akármely kormány államcsíny, mint akár az, melyet III. Napoleon elkövetett és a mi keletkezésében jogtalan, az jogszerű semmi későbbi törvényesítés nem teheti. Törvényesítés egy dolog, jogszerűség egy másik dolog.

De hát miként történhetett, hogy a nemzet ekkor a választásoknál ezt az államcsínyt, az elvállalt képviselői köteleességek erőműletes megszegését el nem vetette?

Ennek oka azon határtalan bizalom volt, melyet a nemzet Deák Ferencz iránt épen az 1861-ki felírás következtében viseltetett.

A nemzet többsége azon nézetből indult ki, hogy az csak még sem lehet oly rossz, hogy még csak kísérlet se érdemeljen, a mit az a Deák javasol, a ki 1861-ben az ország jogait oly hatalmasan védte sa nemzet érzelmeit olyhíven támogatolta.

Tehát adjunk tért a kísérletre. Lássuk, teljesednek-e azon várakozások, melyeket Deák Ferencz kilátásba helyezett.

Aztán a nemzet azon nézetből indult ki, hogy Deák Ferencz elismerte ugyan, miszerint műve nem tökéletes, nem felel meg a nemzet jogos és méltányos igényeinek, de azzal biztatott, hogy alapot nyújt a javításra, javulni fog.

Hát a nemzet azt mondta, Deák okos ember, tudja mit beszél, tíz év nem a világ, tőrjünk, tíz év múlva a dolog majd javítva lesz.

Ez volt a nemzet álláspontja az 1868. óta választásoknál.

De most a helyzet egészen más. A kísérlet megtörtént, s a tíz éves tapasztalás a közönséges rendszert mind külbiztonsági, mind belszervezetkedési, mind politikai, mind gazdasági, mind szellemi, mind anyagi tekintetben a leghatározottabban elítélte; és azt is bebizonyította, hogy ezen az alapon egyiket sem lehet azon két czél közeléig elérni, melyeket Deák kilátásba helyezett: sem az osztrák birodalom népeivel nem lehet barátságos egyetértésre jutni, sem az alkotmányos életet valóságga emelni az országban.

Most már nem sejtetem, hanem tény gyanánt áll a nemzet előtt, hogy a közönséges rendszer a kölcsönös elkeseredettséget nem hogy megszüntette, avagy csak enyhítette volna is, de sőt fokozta a magyar nemzet s az osztrák birodalom népei közt.

S most már nem sejtetem, hanem tény gyanánt áll a nemzet előtt is, hogy oly rendszer mellett, mely Magyarországot alaptörvényeinek ellenére kormányzati rendszerének leglényegesebb ágaíra néve a minden idegen beavatkozástól ment örendelkeztől megfosztja — az alkotmányos élet nem lehet egyéb, mint „kongó ércz, pengő czimbalm“ — megaranyfűstözött papézn, mely csak csillámlik, de értéke nincs. — A parlamentáris kormányrendszer valóságos hazudásággá sülyedt Magyarországon, azon kényszerrendszer következtében, mely e szavakkal: „el kell fogadni, mert „muszáj“, az osztrákok nem akarnak engedni“ a magyar országgyűlést oly helyzetbe teszi, hogy még arra is „Áment“ mond, a miről maga a miniszter is beavallotta, hogy „sérti az erkölcsi érzetet“ (vide 80 milliósz százaz korcsma számla.)

Aztán a javítási kísérlet is megtörtént, s a tanulság az, hogy nekem igazam volt, midőn azt mondtam, hogy javításról álmodni sem kell — a közönséges rendszer sikló, melyen csak siklani lehet, emelkedni nem. Javítást kapott a nemzet egygyel több közös ügyet, s azt az „erkölcsi érzetet sértő“ degradációt, hogy erre még a nemzet 24.000.000-ot reá fizet; s kapott oly állapotot, mely mellett az anyagi jólét egészséges fejlődése teljes lehetetlenség, ellenben a nemzeti jellem elcsatnyulása kikerülhetlen.

A fejem szédül, a hátam borsózik bele uram, ha meggondolom, hogy ily állapotban megyen elébe árva hazánk azoknak a rettenetes megróbbátatásoknak, melyeket gróf Andrássy bámulatos — a történelemben példátlan improvidenciája immár kikerülhetetlenül reánk hártott.

Ezek szerint tehát a nemzet most nem oly helyzetben van, mint volt a mult választásoknál.

Akkor reményekkel számolt, most a meghecsült remények tapasztalati tényeivel kell számolnia.

Valóban csodáltság volna, ha e tapasztalás sem győgyitotta volna ki a szédélgezésből, mely a nemzetre annyi bajt, szenvedést, romlást hozott; s még jövődől felnaradhatását is kétségessé tette — nehogy azt mondjam reménytelené.

Az pedig már épen a csodáltságosabb is csodálatosabb volna, ha a nemzet többsége a helyett hogy határozott kárhoztatásával sujtand, még meg is jutalmazná a Tisza Kálmán ur által vezénylett párt azon meglecsáthatlan büncét, hogy tagjal oly ratul megszegték az ünnepélyes fogadásukat, melyekkel választóik bizalmát kinyerték a mult választásokor.

Ha ez megtörténne, ez az erkölcsi érzetnek oly megfoghatóságát bizonyítaná, hogy nemzetnek, mely ennyire sülyedt, alig lehetne egyebet mondani, mint a mit Józnak mondtak barátai: „átközd meg az Istent s halj meg.“

Ha igaz, hogy Békésmegye magyar népe még oly jó indulattal emlékszik reám, mint én állítja, ez oly szellemre mutat, mely reménytelenem engedi, hogy okulva a tapasztalásón, azok is visszatérnek hazánk törvényes függetlenségének alapjára, a kik (immár hiuknak bizonyult) remények által magukat arról a multban lelértétleni engedték.

Igazán őrvendek, hogy a gyomai kerület független érzelmű választói őnt jelölték ki képviselőül a jövő országgyűlésre.

Lelkemből őhajtom, hogy hatalmas többség tömörüljön az ön zászlója körül.

Őhajtom: mert őben ön egy férfiut van szárcacsomó ismerni, a ki mind politikai irányánál, mind képzettségénél, mind jelleménél fogva kiválólag hivatra van a nemzet tanácsában részt venni, s ki a képviselői mandátumnak minden tekintetben azon lelkiismeretes hűséggel fog megfelelni, a melyre hazánkuk e szorongatott időben annál nagyobb szüksége van, minél ritkább lett a közönséges rendszernak demoralizáló befolyása alatt.

Sajnálattal értem leveléből, hogy akadnak a gyomai kerületnek különben független érzelmű választói közt olyanok is, kiket vallási tekintetek tartóztatnak az ön zászlója körüli tömörüléstől.

Boldog Isten! hát mi köze van a vallásnak a politikához, s hazafiai érzelmeihez?

Én mindig szerettem a külföldön azzal dicsekedni, hogy magyar hazánkban a vallási nézetek különbsége nem buz választást a haza szent szerelmében egygyé font hazafiak közé, s hogy a magyarnak bármint templomban, bármint rituussal imádja is a mindenség megfoghatatlan vég okát; van egy közös szentegyház, a „Haza“, melynek ollárát felekezeti külbizság nélkül karöltve állja körül, s van egy közös religiója: a „honszeretet.“

Szerettem reményleni, hogy a békési magyar nép igazolni fogja e nézetemet.

Miként kerül az én igénytelen nevem Békésben a választási népdalba? nem tudom; de ha már ott van, igazat akkor fog az a dal mondani, ha így fog hangzani:

„Mezei Ernő oly követ

A kit Kossuth Lajos szeret.“

Fogadjá ön nagyraecsülésem kijelentését, s legőszintébb jó kívánsomat.

Kossuth Lajos.

Hogy a levél utolsó sorait jobban megérthessük, tudni kell, hogy a Zsilinszki-párt között egy kortesdal kering, melynek egyik strófája így hangzik:

És válasszunk oly követet,

A kit Kossuth Lajos szeret.

Felhívás!

A háromszéki „Erzsébet-árvaleány“ nevelőintézetnek a kézdívisárhelyi „Sephane menház“nak s k-vásárhelyi köz-kórháznak kezelő bizottságai a nevezett intézetek javára egy tárlat rendezést tűzték ki feladatukul.

Ezen tárlat rendezésének elhatározásakor két czél lebegett a bizottságok szeme előtt, t. i. egyfelől az, hogy általa a még gyámolításra és pártolásra oly nagy mértékben szükséges érző jóléti intézetek alap vagyonra gyarapodjék más felől pedig vidékünk minden egyes haladói vágyó és másokra buzítólag hatni tárekvő lakójának alkalom nyújtassék ismeretét szorgalmának, ügyes gyakorlottságának és szakképzettségének egész vidékünk érdekében hasznosítható eredményeit másokkal közölni s nem egy szükséges dísz- és hasznos munka vagy tárgy előállításánál a közügyemet felbrazvate lendítőleg hatni általános jólétünkre. Így eltekintve attól, miszerint mindnyájunkra néve megnyugtató őrvendetes hatást gyakoroland, ha egy csomótba összegyűjtve látjuk, miszerint oly sok természetben háttérbe szorított vidékünk távol az ipar és közforgalom központjától magára is életképes és kiállítani tud mindent, a mi az izlés, csinosaság és hasznosság tekintetében szükséges, reméljük nem csak helyi érdekünk s nem csak a három intézetre, hanem az egész vidékre néve pártolást érdemlő olyan vállalatnak fog tekintetni, a melyet tömeges

pártolás által mentől sikerültebbé tenni, mintegy hazafi és honleányi nemes kötelesség.

A kiállítás Kézdi-Vásárhelyt leendő folyó 1878-ik év október hó 20—30-áig, s most ezen tiszteletteljes felhívás ily korán csak is azon számdékből tétetik, hogy a kik arra hosszabb munkát igénylő tárgyat kívánnak kiállítani, annak elkészítésére még most időt fordíthassanak.

Zágon, 1878 június 27-én.

B. Szentkereszty Stephanie a fentebbi intézetek elnöke.

A képviselő-választásokhoz. Hirdetmény.

A rend és köznyugalom megőrzése, a személy- és vagyonbiztonság fenntartása a törvényhatóságunk önkormányzati jogából kifolyó egyik legkiválóbb jogát és kötelességét képezvén: Kolozsvár szab. kir. város tanácsa a törvényhatóság ezen jogából s illetőleg kötelességéből kifolyólag köztudomásra hozza, hogy a rend és csend, valamint a személy- és vagyonbiztonság mindenkor, de a törvény és kormányrendeletek értelmében különösen akkor, midőn városunk választó polgárai egyik legsarkalatosabb polgári s politikai jogukat — az országgyűlési képviselők választását fogják f. év aug. 5-én mindkét körletben gyakorolni, már ezen elhivatás méltóságának megőrzése tekintetében is feleltetőbb kíváncsok. Ugyanazért tanács szükségesnek tartja — utalva arra, hogy bármely visszaélés, vétség vagy büntetés azért, mert a választási jog gyakorlata közben követett el, enyhébb beszámítás alá nem eshetik — az 1874. évi XXXIII. törvénycikk ide vonatkozó szakaszait figyelembevétel és pontos megtartás végett a városi polgárság tudomására juttatni.

Az idézett törvény a következő intézkedéseket tartalmazza:

96. §. A ki választónak vagy családjá valamelyik tagjának azon czélból, hogy bizonyos jelölthe szavazzon vagy ne szavazzon, vagy a szavazástól tartózkodjék, vagy mert valamely jelölthe szavazott, vagy nem szavazott, pénz, pénzürtékét vagy más előnyt ad vagy ígér, vagy azt valamely előny elfelvételével fenyegeti, a választói jognak 3 évre felfüggesztésével s 1000 forint terjedhetű bírsággal vagy 6 hónapig terjedő fogsággal büntetendő.

97. §. Az előző (96.) §-ban kitűzött büntetéssel sújtandó az is, a ki azon §-ban említett okból etet és itat, valamint az is, ki ezen etetést és itatást elfogadja.

98. §. A ki nyilvánosan, szóval vagy írat terjesztése által a tulajdon sérthetlensége, valamely nemzetiség, osztály vagy hitfelekezet ellen törvénytelen fellépésre igat, ugyancsak a ki törvények vagy a törvényes felsőbbség elleni engedetlenségre lázít, választói jogának 3 évre felfüggesztésével és 1500 forintig vagy egy évig terjedhető fogsággal büntetendő.

99. §. A ki nyilvánosan, szóval vagy írat terjesztése által a király személyének sérthetlenségét megátadja, a ki az ország alkotmányának törvénytelen módon való megváltoztatására vagy a magyar állam egysége ellen igat, választói jogának 3 évre felfüggesztésén kívül 1 évtől 3 évig terjedhető börtönnel büntetendő.

100. §. A ki valamely választót választói jogának gyakorlatában erőszakkal vagy büntetésre méltó cselekmény által, fenyegetéssel megátadja, 500 forintig terjedhető bírsággal vagy 3 hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

A kik pedig a választási helyen erőszakot használnak a végett, hogy a választás meg ne kezdethessék, félbeszakittassék vagy pedig meghehíttassék, a választói jognak 3 évre felfüggesztésével és 1 évtől 3 évig terjedő börtönnel büntetendők.

101. §. Ha a 95. 96. és 100. §§-ban foglalt hamisítás vagy visszaélés közhatalomnak vagy közszégyen előjáró által követetik el, ezen cselekmény súlyosabb beszámítás alá esik, s ennek elkövetői ellen az ugyanazon §§-ban kiszabott büntetésen felül a hivatalvesztés is mindig kimondandó.

102. §. A ki másnak neve alatt szavaz, vagy másnak neve alatt jelenti magát a szavazásra, vagy a ki egy körletben kétszer vagy több helyütt szavaz, ugy az is, ki mindezen visszaélésekhez tudva segédkezet nyújt, 200 forintig terjedhető bírsággal vagy 6 hétig terjedhető fogsággal, esetleg hivatalvesztéssel büntetendő.

103. §. Ki a választás székelyén a rendet zavarja, vagy oda fegyvert vagy botot visz és azt a rendre ügyelő közeg felhívására rögtön át nem adja, az illetékes közigazgatási hatóság által rendőri uton három napig egy hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

Kolozsvár szab. kir. város közigazgatási tanácsától Kolozsvárt, 1878. július 28-án.

Simon Elek, polgármester.

Negyedik közlemény

a báró Szentkereszty Stephanie s méltósága kezdeményezése folytán Kézdi-Vásárhelyt létesítendő köziskolához javára tett szives adakozásokról.

Báró Szentkereszty Stephanie gyűjtésének folytatása. Egyszer s mindenkorra adakoztak: Esztergomi főkáptalan 20 frt, Nagy Péter püspök 5 frt, N. N. f. ft, Tornallay Zoltán 5 frt, Nagy Dániel 2 frt, Aczél Péter aradmegyei főispán megyéből 2 frt 20 kr.

Összesen 39 frt 20 kr.

Báró Szentkereszty Imréné gyűjtése. Egyszer s mindenkorra adakoztak: Gr. Teleky Elize

3 frt, Sándor Lászlóné 2 frt, br. Splényi Antal 5 frt.

Összesen 10 frt.

A kézdi-vásárhelyi jótékony nőegylet 50 frt alap:

Turóczy Adolf gyűjtése Pesten. Egyszer s mindenkorra adakoztak: Bedő Albert 5 frt, Ackershausen 1 frt, Rokai Imre 1 frt, Turóczy Adolf 5 frt. Összesen 12 frt.

Ugy a buzgó gyűjtők, mint szives adakozók, fogadják az alakuló intézet nevében kifejezett hálás köszönetünket.

K.-Vásárhelyt, 1878. marc. 31.

Nagy Gábor, Kovács István, id. igazgató. id. jegyző.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. aug. 1.

— **Levetett álarcz.** Végre tehát megtudtuk hivatalos forrásból, mit a mi kolozsvári „előjegyzeteink” itt Kolozsvárt nyitlan mindedig nem mertek bevallani. Ime a „Pesti Napló” kisüti az igazságot, hogy a mi „előjegyzeteink” nem mások, mint a derék **habarékpart.** E pártnak, t. i. a habarékoknak bevallott közlönye ugyanis a vasárnapi értekezletről tegnap esti lapjában egy levelet hoz, mely félreismertethetetlenül a vasárnapi barabodott párt valamely megbízottjától származik. A levél nagy diadalra hivat, hogy Kolozsvárt is megalakult a habarékpart s vasárnapi értekezletére 200 (?) választópolgár jelent meg. Ime tehát a mit lapunk szerkesztője a vasárnapi gyűlésen szó szerint megjósolt, bekövetkezett: Kolozsvárra, a hol eddig hiteprea sem volt a szabadelvű pártion kívül másnak, fészkelődők meggondolatlan igazgatója következtében és segítségével beszempászták magukat más pártok is. Tessék most is tiltakozni a párt-megosztalás ellen, tessék tiltakozni a becsmérlés ellen! De még mások is levetették az álarczot. A szélsőbaloldaliak szintén tartottak tegnap (jul. 31.) értekezletet a „Nemzeti szalldóban”. A mennyt a titkos gyűlésből megtudtuk, az értekezlet először is kimondta, hogy a vasárnapi értekezlettel s illetőleg a „Pesti Napló” szerint azon megalakult habarékokkal szakít s megszüntet minden összeköttetést. Azután pedig megállapodott a párt jelöljeiben, még pedig a szélső baloldali kolozsvári orsz. képviselőjelöltjeitől felállítván **Hegedűs István és Verhovay Gyulát.** Ehez, ugy hiszszük, nem kell commentár! Némely meggondolatlanok éretlensége s néhány politikai ignota quantas szerepelhetési viszkege oda vitte a dolgot, hogy megosztatták Kolozsvár választópolgárainak politikai egységét, fölkellették a párt-harc alvó szörnyetegét s kiteszik őket a politikai surlódások oly keserű személyeskedéseinek! Számoljon mindezt azoknak a lelkiismerete, kik nem retentek vissza tapintatlanságból vagy félreértésből tekintélyes nevéket odaadni egy néhány jelentékeny egyén által megindított mozgalomhoz. Megvan, amit meglehet az az egy pár, általunk is különben tisztelt férfiak a vasárnapi értekezleten folyvást tagadtak: a szabadelvű compact párt, a kolozsvári választók megosztatása! — lévén ma már városunk két körletében — Inezdi S. visszaélése után, — három pártnak épen öt jelöltje; a szabadelvű pártnak gr. Péchy M. és Bokros E., a habarékpartnak Haller R. és a szélsőbalnak Verhovay és Hegedűs.

— **Értesítés.** A „Kolozsvári dalkör”, aug. 4-ikére a Lővöldebe hirdetett dalestélyt, az „Angol királyné”-hoz címzett küldözéputczai nyári mulató helyiségben, ugyancsak augusztus 4-kén tartja meg. Belépti díj személyenként 1 frt o. é. Pártoló tagok e díjért családtagjaik részére még egy jegyhez igényt tarthatnak: minden további jegy ára családtagjaik részére 50 kr. Kolozsvárt, 1878. aug. 1-én. A rendező bizottság.

— **Szerencsétlenség.** Benkő Ignác helybeli pékmester a napokban megöregült. Gyógykezelés végett egyelőre a Károli-kórházba szállíttatott.

— **A fapiaczon** levő panoráma előtt tegnap a katonák és a paraszt-legények közt verekedés támadt, a mi vérossé fejlődhetik ki, ha az őrárat idejekorán meg nem lepi és be nem kíséri a vítéz hadfiak.

— **A nmélt. m. kir. val. és közokt.** miniszteriumnak 1874 évi 14434 sz. intézvénye folytán a székely-udvarhelyi állami főreáliskolánál a Dávid Antal Mózes-féle alap kamataiból az 1878/9 sk. évben is 600 forint fog, 50 —, 25 — és 12 forintos ösztöndíjakul kiosztatni, melyekre ezenen pályázat hirdettetik. Felhivatnak tehát azok, akik ilyen ösztöndíjat elnyerni óhajtanak, hogy a) székely származásukat, b) szegénységüket, és c) a reáliskola osztályai akadémikének látogatásához megkivántató tanulmányait igazoló okiratokkal felszerelt, s a nm. m. kir. val. és közokt. miniszteriumhoz címzett folyamodványukat f. év szeptemberhó 1-ig a sz.-udvarhelyi állami főreáliskola igazgatóságához nyújtsák be, az elkészülő folyamodványok csak különös figyelmet érdemlő okokból vétethetvén tekintetbe. Sz.-Udvarhelyt, 1878 július havában. Héjja Eendré, s. k. sz.-udvarhelyi kir. állami reáliskola igazgatója.

— **Értesítés.** Az illető érdeklődőknek kívánom tudokra juttatni azt, hogy azon általam festett olaj festmény, melynek árát a k.-vásárhelyi oltáregyletnek ajándékoztam, K.-Vásárhelyen folyó évi augusztus 3-án részben ugyan az oltáregylet

javára tartandó színi előadás alkalmával fog ki-sorsoltatni. Zágon, 1878 július 28. Báró Szentkereszty Stephanie, oltáregyleti elnök.

— **A székely-udvarhelyi** állami főreáliskolában a jövő tanév szeptember hó első napján kezdődik; a tanulók az intézetbe augusztus hó utolsó napjain vétetnek föl. A beiratásoknál szűlőnek vagy gyámnak személyes megjelenése felettébb kívánato. A magán- és ismétlő-vizsgálatok a beiratás napjain, az igazgatóság által meghatározandó órákban tartatnak. Egyébiránt a felvételt a mult évi isk. bizonyítványok alapján történi. Feljebbviteli vizsgálatot kizárólag azok tehetnek, a kiknek csak egy tárgyból van elégtelen osztályzatuk. Az előkészítő osztályba a tanulók vizsgálat alapján vétetnek föl az elemi és népiskolákból. Az előkészítő osztályba való felvétel, s benne a tanítás teljesen díjtalan. A reáliskola osztályba lépők egyszer mindenkorra 2 frt 10 kr beiratás díjat fizetnek, s ezen fölül évenként 1 frot a „tanulók könyvtára” számára. A tandíj egész évre 12 frt. mely két részletben, előre fizetendő. A szegénysorsu tanulók, ha kellő magaviseletet s a tanulásban jó igyekezetet tanúsítanak, kérelem folytán, a nm. kormánytól tandíjmentességet nyernek, melyre mindaddig számot tarthatnak, míg ugyanilyen tanulói minőségükben megmaradnak. A mult isk. évben a tandíj minden illetékes kérelmezőnek elengedtetett. A székely szülők figyelmét fölhívja az igazgatóság arra is, hogy a reáliskola nyolcaedik osztályát végző tanulók érettség-vizsgálatot állván ki, felsőbb tanintézetekbe (műegyetem, bányász-, erdősz- s gazdasági akadémiába, a tudományegyetem némely tanfolyamaiba) lépésre képesítetnek. A szülők megkeresésére, kik gyermekeiket az intézetbe szándékoznak adni, az igazgatóság szivesen ad körülményesebb értesítéseket.

— **Gyilkosság.** Riomfalváról (Berethalom mellett) írják: egy oda való század földmives meglátogatót fiaát Szebenben, ki mint tartalékos volt behíva. E távollétet egy gyalázatos tettnek kivitelére használta föl az udvarban szolgáló szolga. Szombat éjjel vasárnapra viradólág az ablakon keresztül a paraszt nő lakszobájába mászott s egy fejszével oly csapásokat mért fejére, hogy a szegény nő halva maradt. A közeli reggelen nagy lármát csapott a szolga s javeszékelevé panaszóla asszonyának halálát. A vizsgálobírónak, ki azonnal értesítettet, sikerült a kegyetlen tettest földeljeznie. Egy vérfolt aszolja kezén elarúl azt. És a mint a véres fejszét az istállóban megkapták s azt a szolgának előmutatták, reszketve vallá be tettét, melyet ő, mint kitadódott, rablási szándékból vitt véghez.

— **Gyilkosság.** Vrány helységben egy oláh megölte kedvesét, mert ez vonakodott vele tovább együtt élni. A meggyilkolt fiatal és szép nő a közel fekvő erdőben találtatott fel. Testén 7 késszurás által okozott mély seb látogott. A tettes eltűnt és eddig még nem sikerült kezeke-reíteni.

— **A boszniai** polgári kormány élére, mint Bécsből jelentik, két főbiztos fog állítani, még pedig Rotky osztrák min. tanácsos és Kállay Béni volt nádorfehérvári főkonzul. Melléjük lesz még beosztva Vlassics ur, mostani serajevói főkonzulunk.

— **Az első elűjött** „Grosser Kurfürst” emelésén folyton fázdoznak. A „Loreley” német jelző-gőzös mindennap meglátogatója a ronesot, s a buvár-munkálatok szüntelenül folynak. Egy londoni czég alkudozásban van Berlinnel a hajó föl-emelése iránt, s a czég főnöke azt hiszi, hogy e munkát szerencsésen el is végezheti. Ezpedig sietős is, mert a nagy páncélos hajó roncsa akadályozza a csatornában a hajózást.

— **A walesi herceg** a Rákóczy indulórl. Andebrand az Illustration legújabb számában Reményivel is foglalkozik, kit felülmúlhatatlan művészek tart. Reményi tudvalevőleg nem rég hangversenyen játszott s ez alkalommal a Rákóczy-indulót is előadta kimondhatatlan hatásal. Andebrand a többek közt fölemlíti, hogy a walesi herceg nem győzi eleget hallani az indulót. Szerinte a herceg így nyilatkozott az indulórl: C'est terrifiant et magique. (Ez retentő és bűvös is egyszerre.) A francia tárczaíró Rákóczy személyiségét Petőfi ide vágó költeményének néhány sora által ismerteti.

— **Nagy Napoleon szíve.** A „Voltaire” című párisi lap a következő érdekes adatot beszél el Napoleon bebalzsamozásáról: Bebalzsamozás előtti estén Szent Ilona szigetén, a császár szíve egy fazékba volt eltéve. Egyszerre csak elkiáltja magát Marchand, és Carswell angol orvos aajtján dörömböl: „Gentleman, nagy szerencsétlenség történt!” A szerencsétlenség abból állott, hogy Napoleon szívét felfalták a patkányok, melyekkel a sziget telve volt. Lehetlen volt ezen bajt a világ előtt bevallani. Carswell végre azt mondá: „Egy ürü szívet kell szereznem!” Némi tétovázás után Marchand haza rohant, egy ürüt levágott és a még meleg szívet hozta el. Ez azon szívet, melyet a bebalzsamozás után a hullá mellé üregébe helyeztek, mely 1840 óta a rokkantak dalotájában nyugszik.

— **Borzasztó jelenet a börtönben.** A favignanoi (felső Olaszország) bagno igazgatója mult szerdán egy fegyencz czellájába ment, hogy azt szokás szerint megvizsgálja. Alig lépett

be, midőn a rab reárohant, földre gyűrte s egy darab fával szöveget vert halantékába. Az igazgató jagatására berohant egy őr, s megpillantván a véres tettet, kirántotta kardját s oly erővel vágott vele a gyilkos fejére, hogy az rögtön kétfelére hasadt. Ekközben a szerencsétlen igazgató, ki még fiatal ember volt, szintén kiadta lelkét. Megrázó látvány volt a gyilkos és áldozata azon a keskeny helyen csendesen egymás mellett.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás.

A tordai kisegítő társulat forgalmáról 1878 július havában. Bevétel: Pénztárimaradék június hórl 11116 frt 88 kr, havi rendes és rendkívüli betét 7553 frt 60 kr, könyvdíjban 2 frt 10 kr, kamat, provisió és váltódíj 1642 frt 22 kr, bélyegdíjban 52 frt 65 kr, 165 tagtól visszafizetett kölcsön 46060 frt — kr. Összes bevétel 66427 frt 45 kr. Kiadás: 179 váltó mellett kölcsön 51260 frt — kr, kezelési kiadás 624 frt 43 kr, bélyegre 65 frt 15 kr, tőke visszafizetés 7630 frt 75 kr, pénztári készlet 6847 frt 12 kr. Összes kiadás 66427 frt 45 kr. Tordán, 1878. július hó 31-én. Közli a felügyelő választmány.

A „KELET” magán táviratai.

Feladatott Budapest aug. 1. 12 ó 10 p. d. o.

Érkezett Kolozs várra aug. 1. 12 ó. 41 p. d. u.

Serajevóban valóságos fejtelenség uralkodik. Hadsi Loja izgatása folytán, Mazhar pasa kormányzó elmenekült, Loja elfogatta őt, visszahozta és letétette állásából, helyőbe a csapatok főparancsnokát nevezvén ki. Mazhár házáat a lázadók feldúlták, a szertárt kirabolták s véres harc fejlődött ki. Hadsi Loja testvérét Banajlukába küldte, ezt azonban. utközben elfogták.

A csapataink által megszállt területek békékén, a régi hivatalnokok helyükön maradnak, a lefegyverzés békésen megy. A lázadó területek békészerető lakói sürgetik a foglalás sttetését.

A szultán ragaszkodik a megszállás tekintetében előbbi föltételeihez.

Mehemed Alit Konstantinápolyba várják s ott ismét főparancsnok lesz.

A ratifikációk kicserélése szombaton történik.

Kissingenben Masello pápai nunczius és Bismarek közt folytonos alkudozások történnek.

Az olasz lapok újabb leleplezésekkel bizonyítgatják, hogy Bismarek Crispinek compensációt ígért Bosnyák ország fejében.

A szebeni és zágrábi parancsnokság területén tartalékos gyakorlatok az idén nem lesznek.

Érték- és váltófolyam.

1878. július 31.

Magyar aranyjáradék	90.20.
„ kincstári utalv.	115.50.
„	113.25.
„ keleti-vasut elsőbbség 2	78.50.
„	68.50.
„ állami kötvény 1876 év	102.25.
„ vasuti kölcsön	79.25.
„ földtehermentesítési kötvény	77.25.
temesi	76.—.
erdélyi	85.—.
horv. slavon	85.—.
magy. szőlődezmá váltáság	85.—.
Osztr. egységes államadósság papírban	64.—.
„	65.80.
„ aranyjáradék	74.—.
1860. államsorsjegy	110.10.
Osztr. nemzeti bank részvény	8.23.
„ hitelrészvény	262.25.
magyar. hitelbank	234.25.
Ezüst	100.15.
Cs. k. arany	5.41.
Napoleon'or	9.19.
Német birod. mark	56.60.
London	114.60.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: Békésy Károly.

A közönség köréből.*)

Mélyen t. szerk. ur!

Engedje meg, hogy a színházunknál uralkodó s a Benedek művezetősége alatt minde napivá

*) E rovart alatti közleményekért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

vált lehetetlen állapotnak illusztrálására adatot magam is elmondjak, remélve, hogy ez eset illetékes helyen figyelmen kívül nem hagyatik.

Tegnap, azaz jul. 30-án a „Csók” című vigj. emléképróbaja tartatott. Ez új aerának művezetője divatba vette még az elő nem adott s így az összes személyzet előtt ép ugy mint előtte új darabnál is a leghanyagabb eljárást. Azt mondják átváltsa a kérdéses színrekerülő darabot és azután kiosztja.

Miután mondják, elis hiszem, de ha a próbák után kellene ítélnem, ugy azt kell mondanom, hogy jóformán fogalma sincs róla.

Kötelessége a rendezőnek már az emlékpróba scénirozma a darabot, hogy a téveleg szereplőket a színpadon legyen kinek biztos kézzel vezetni. Így volt ez itt létem óta, E. Kovács Gyula és Mátrai Béla művezetősége alatt. És így van helyesen. Mert csak ekkor járhat el a rendező lelkiismeretesen, ekkor lesz biztos a maga dolgában, ekkor tarthat tekintélyt.

Csakhogy ez fáradságba kerül.

Benedek ur pedig nem szivesen fáradozik.

Ő megelégszik egyszeri előadásával a darabnak, kiosztja, a próbán oda ül a sugólyuk mellé s dirigál Isten nevében, improvizálva, ugy a mint éppen eszébe jut.

Az eredmény azután az, hogy ily összetakolt, hirtelen sátteti, lelkiismeretlen rendezésű, (pláné sokszor ott sincs) előadásban a közönség művezetést nem talál, s az előadásokat unja, a tagok pedig robotmunkát végeznek, melynek semmi értelme, annál kevesebb haszna.

Ha kellene fog, többet is elmondhatok ez állapotokról, melyeket ma már minden színházlátogató átérez Kolozsvárt.

Most a dologra.

Tegnap, jul. 30-án emléképróba volt „Csók”-ból. Mondanom is felesleges, hogy rendezőnk a rendezéshez minden terv vagy megállapodás nélkül fog. A darabban előforduló szerepeket minden szereplő játszta, de mind máshol. Természetes, hogy a hallgatagon ülő s a darabban a sugólyuk mellett barátokhoz rendezőnek, minden szereplő azt mondja, hogy uram én így játsztam, uram én e jelenést így, innen, stb. A rendező ráhagyja mindekre a szabadszelekvés jogát.

Alulirott, mint a ki szerepét a kolozsvári színpadon legalább 15-ször játszta már, s tanúja volt annak, hogy rendezésünk mellett a darab meglehetősen tetszést aratott, szintén bátorítottam egyetmást mondani, hogy azelőtt mi, hogy volt, s tettem azt annyival is inkább, mert láttam, hogy a rendező ur a darabot nem ismeri, a mi pedig ilyen komplikált menetű darabnál a legnagyobb chaoshoz vezetethet.

Szóltam tehát, s nem mondhatom, hogy eredmény nélkül. A rendező ur többnyire ugy hagyta helyben, amint az azelőtt volt, bár nem mulasztotta kijelenteni, hogy a mit tettett is, az, azért nem következtés, hogy jó legyen.”

Eljött ma 31-énja főpróba, vendégünk, a művezető ur nagy reményű fia, ki — közbevetőleglegyen mondva — mára szives volt kirándulásából megérkezni (még szép tőle!) mint valami Salvini, vagy Rossi hány-ve jobbra balra, szítja azt a mi számra rendezésünket, tombol, dühösködik, szerény észrevételei, hogy tegnap az emléképróban lett volna helye a rendezésben való megállapodásnak, — ki sem hallgatja, s midőn azt mondom neki, hogy legalább az én jelenésemet engedje a régi megállapodás szerint játszani, ezt mondja nekem nemes fölgerjedésében: „Miféle számár beszéd az ilyen.”

Igaz, hogy nem állott sem Salvini, sem Rossi, sem Talma előttem, de én tisztelem az ezeknél valamivel kisebb művészeket is, és hallgattam, váró tekintetét vetve a művezető urra. Meg is kaptam a választ. De ilyen igazságról még eddig fogalmam nem volt.

Mit tehettem egyebet, eljöttem a próbáról.

A Benedek regime alatt, mely reánk régi tagokra olyan végzetes lett, a mellőzés, a devalválás miatt, ez másodszor történik velem.

Az első esetet följelentettem a mélyen t. Intendaturának juu. hó 2-án, de választ reá mind eddig nem kaptam, mert az intendatura tagjai nem voltak azóta mind együtt s így határozatot nem hozhattak.

Ott bármi nehéz szívvél, de fölmentetésemért kérttem szerződéssem alól. Igaz, hogy színi életem minden napja e városhoz fűződik, s nem csekély fájdalommal tettem ez elhatározó lépésemet, de ott, hol a hanyatlás, a munkaerő kifejtésének megbénítása, a szerződés-lábbal tapodása ugy elhatalmasodott, mint a Benedek ur művezetése alatt: ott önrézetes, törekvő embernek alig van helye. És midőn e szót kimondtam, azt hiszem többünk szíve szerint szólók.

Én tehát, mint mondám, eljöttem a próbáról s az ügyet följelentettem az intendaturának.

Kötelességemnek valom azonban játszani, mert távol legyen tőlem a gondolat, hogy elmaradásommal a közönséget műlvezetésben megzavarjam.

Mély tisztelettel maradtam, Kolozsvárt 1878 jul. 31-én,

Szacsavay Imre.

Ajánljuk
Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau, Zollergasse 2
csász. kir. hadügyminisztérium, ő felsége hadtengerészeti és
számos jótékony intézet sat. szállítói
csász. királyi szabadalmazott gyárának
legjobb és legajánlatraméltóbb
eső köpönyeit,
kocsitakará ponyvát, ágyléteit, sátorkelemt.

eső köpönye,
kocsitakarak,
ágylétek,
sátorkelemt.

Hirdetmény.

Torda város közönség tulajdonát képező és a városban egyedül álló serfőzde és szeszgyár, sor-, pálinka- és bor árusítási joggal, emeletes nagy lakház, külön korcsmaház és egyéb hozzátartozó épületek s felszerelvényekkel és egy az üzemhez tartozó aranyosi 8 kövű új állapotba lévő lisztelő malommal, folyó év szeptember 2-dikán a tanácsánál tartandó árverés útján, 1879. év január 1-től kezdődőleg 6 évre haszonbérbe fognak adni, felkiáltási ár 12,000 frt., bántpénz 10%, az árverezési feltételek a község házábanál megtekinthetők.

Torda, 1878. július 4.

SZIGETHI SÁNDOR, polgármester.

DARKÓ ZSIGMOND, főjegyző.

Stein János

könyvkereskedésében kapható
az épen most megjelent

MEZEI GAZDASÁGTAN RÖVID FOGLALATJA

tanuló s gyakorló gazdák használatára írta **Vörös Sándor**,
a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója.

Ára 1 forint.

T a r t a l m a :

I. Rész: A növénytermelés köréből.

I. A talaj és annak eredete. A növények élete és táplálkozása. II. Talaj tulajdonok, különbségek. III. Teljesítések, javítások. IV. A talaj megművelése s az erre használt eszközök. V. A trágya és a trágyázás. VI. A vetés. VII. A növények ápolása a vetés után. VIII. Az aratás, cséplés s a termények eltartása. IX. Művelési növényeink elosztása. X. Művelési növények termesztése. 1. Gabonaművek. 2. Hüvelyes vetemények. 3. Kapás növények. 4. Ipar s kereskedelmi növények. 5. Takarmány növények. XI. Rétek és legelők. XII. Gazdasági rendszerek.

II. Rész: Az állattenyésztés köréből.

Általános rész. Az állattenyésztés célja. Fogalmak és meghatározások. A tenyésztés általános szabályai. Az állatok táplálásáról. Az állatok takarmány szükséglete. Különös rész. I. A szarvasmarha tenyésztéséről. II. A ló tenyésztéséről. III. A juh tenyésztéséről. IV. A sertés tenyésztéséről.

Azon tapasztalatok, hogy a kezdő gyakorló és tanuló gazdáknak csak lassan sikerül szerzett ismereteiket, s tapasztalataikat rendszeresíteni s a mezei gazdaság állományát áttekinteni, indítá szerzőt arra, oly vezérfonalat szerkeszteni, mely a tanuló és kezdő gyakorló gazdáknak a cselekvésben útmutatóul, az ismeretek szerzésében s rendszeresítésében pedig segítségül szolgáljon.

A 122 lapra terjedő mű, hivatásához képest egyszerű előadási modorban röviden összefoglalva a mezei gazdaság két főágát a növény termelésnek, s az állattenyésztésnek főbb mozzanatait, műveleteit s tudni valót tartalmazza, s így a tanuló gazdák számára rövid vezérfonallal, a gazdasági tanintézeteknél rendezni szokott póttanfolyamok hallgatói számára pedig kézikönyvvül igen melegen ajánlható, s hisz-szük hogy minden helyesen itélő gyakorlati gazda méltánylásával is találkozzon.

1 frt 5 kr. postautalvány általi beküldésnél,
a mű bérmentve küldetik meg.

Vadász-idény!

Vascsővű vadászfegyver egy- és két csővel 6, 7, 11, 12 és 13 frt.
Drót damast dupla fegyver 18, 20 és 22 frt.
Lefauchaux fegyver dupla finom damastcsővel 12, 14, 16 caliberről 25, 28, 30, 36 és 150 frt.
Lancaster fegyver duplafinom damastcsővel 12, 14, 16 caliberről 44, 53, 58 és 65 és 200 frt.
Flobert szobafegyver és pisztoly 9, 10, 12, 13, 14 és 15 frt.
Revolverek, lefauchaux-lancaster systémben 6 és 10 lövetők 5, 7, 9, 12 m/m 6-60, 7-70, 9, 12 és 80 frt.
Lefauchaux-patronok kitűnő minőségben 100 darab:

	10	12	14	16	20	24	28
zöld	2-50	1-90	1-70	1-60	1-60	1-60	1-60
barna	2-20	1-60	1-50	1-40	1-50	1-50	1-50

Lancaster-patronok kitűnő minőségben:

	zöld	2-60	2-10	1-95	1-80	1-80	1-80
barna	2-20	1-80	1-70	1-60	1-70	1-70	1-70

Angel Cley 100 darab:

	vörös	—	3-60	—	3-20	3-20	3-20
--	-------	---	------	---	------	------	------

Verndl, Wenzl, Vetterli, Mauser, Gras, Chassepot systémű carbabiner és katona-csőfegyverek elől a háttérbe és hatólórevolver fegyverek; katona-tisztai előlrat revolverek és kardok; mindenféle patronok, dugaszok, gyutacsok, nemkülönben mindenféle és némű vadász-kellékek a legolcsóbb gyári árakban kaphatók.

Ajánlom továbbá saját mérleg és súlyok gyártmányomat, egy főrakétaimat: vasbutorokból, hordozható jégszekerényeimből, kert és tűzi fegyverekből, pisztolyokból, pisztoly-berendezésekből és bor-, sör-szeszfejlesztő gumicsövek, gazdasági-gépekhez szükséges gumicsövek és tömlők, csikkek a leghíresebb gyárakból.

SCHUK N. m. k. udvari szállító
Budapesten, királyutca 1. szám.

Videki megrendelések azonnal utánvétel mellett teljesíthetnek.
Minden egyes fegyver lökéssége és jószágért kezeskedem.

BERGER gyógyszerész kátrányszappana

tanár dr. Schöff lovag, tanár Heller, dr. Melicher és számos orvos és avatlan ítélő és bizonyítása alapján, kilenc év óta biztos eredménynyel használtatik

mindennemű bőrbetegség,

valamint az arcbőr minden tisztáltsága ellen,

főképpen bőrkülfületek, rüh, bőrszén, kosz, hájfolyás, fej- és szakállkorpora, szepők, májfolt, úgynevezett rezes orr, fagydagant, lábizadás, valamint gyermek mindenféle külső fejbaja ellen. Ezenkívül mindenkinek ajánlható bőrtisztító mosdószert gyanánt. Ha Berger Kátrányszappana egészséges bőrtől állandó mosdószert gyanánt, vagy időnként fürdésnél használtatik, rendkívül finomságot és üdőséget kölcsönöz neki, a minőt semmiféle más szer által el nem érhetni, s állandóan megőv minden fennebbi bajtól.

Egy darab ára használati utasítással együtt 35 kr.

Berger kátrányszappana 40% tömített fakátrányt tartalmaz, igen szorgalmasan van készíve s lényegesen különbözik a kereskedésben előforduló minden kátrányszappantól.

Csalódások kikerülése végett

határozottan Berger kátrányszappant kell kérni, s a zöld-zinű göngyre figyelni.

Berger kátrányszappana valódi minőségben kapható:

Kolozsvárt: Székely gyógyszerésznél, Gy-Fehérvárt: Mihályes, Sárkányban: Schnel F. és Erdély minden gyógyszerárán.
Ezenkívül minden gyógyszerár képes Berger kátrányszappant eredeti árában adni. Megrendelések kicsinyben és nagyban a főraktárhoz: **HELL G.** gyógyszerész Troppauban, intézendők. (97) (11-12)

CSÉPLŐGÉPEKNEK VALÓ LEGFINOMABB

tiszta és valódi

GÉP-FAOLAJAT

nagy és kis mennyiségben ajánl a legjutányosabb ár mellett

HUTFLESZ KÁROLY

Kolozsvárt.

A tisztaság és valódiságért kezeség vállalatik. (262) (3-5)

Arlejtési hirdetmény.

A nagyméltóságú m. k. közm. és közl. minisztérium f. é. július 8-án 18,168 sz. a. kelt rendeletével a Parajd—gyergyói úton szükségessé vált 48 darab összerokadt műtárgy újból építését, 6 darab hidálás helyreállítását és 6 darab felesleges átereszt betöltését a természetben kiállítandó 6893 kézi és 217 két ígás napszám mellett összesen 11,810 frt 62 kr. költségösszeg erejéig kétévre megosztva engedélyezte, minél fogva az építkezés fele még ez évben, a második fele pedig a jövő 1879 évben foganatosítandó lesz.

A fentemlített munkálatok foganatosításának biztosítása czéljából az 1878. évi augusztus-hó 22-kén reggeli 10 órakor,

az Udvarhelymegyei m. k. államépítészeti hivatalnál zárt ajánlati tárgyalás megtartatik.

Az arra vonatkozó, 50 kros bélyeggel ellátandó ajánlatok, melyekben az árendés számokkal és betűkkel százalékokban kiírva legyen — az engedélyezett költségösszeg után számítandó, s a részletes feltételekben előírt 5% bántpénzzel ellátva és bepecsételve a fenkitűzött tárgyalási óráig a nevezett hivatalhoz annyiával inkább beadandók, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlatban mindenesetre felemlítendő, hogy a versenyező az építkezési iratokat, valamint a feltételt füzetét és a részletes építési feltételeket ösméri, s ezeknek magát teljesen aláveti.

A műszaki művelet és az építési feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, napoként megtekinthetők. Sz.-Udvarhelyt, 1878. július 22-kén.

Dr. TÖRÖR ALBERT, alispán.

733. szám — 1878.

(270)

(2-2)

Pályázati hirdetmény.

Belügyminiszter úr ő nagyméltósága folyó évi május-hó 22-dikén 20,888 szám alatt kelt jóváhagyó leiratával, Szolnok-Dobokamegye-tiszti ügyésze mellé ideiglenesen 500 frt. évi fizetéssel, egy joggyakor-noki állás rendszeresítettén, ezen állásra pályázat nyitattik.

Minthogy belügyminiszter úr ő nagyméltósága folyó évi július-hó 3-kán 27,375 sz. a. kelt leirata szerint, a tiszti ügyészi joggyakor-noknak ezen minőségben eltöltött ideje — a mennyiben az 1874. évi XXXIV. törvénycikkben kívánt kellékekkel bir — ügyvédi joggyakorlatba beszámítható, ezen állásra csak jogvégzett egyének folyamodhatnak.

Felhivatnak tehát mindazok, kik a szükségelt képesítvánnyal birnak és ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellőleg felszerelt folyamodványukat **folyó évi augusztus-hó 20-dikáig** én hozzám annál bizonyosabban benyujtsák, mivel a később érkezettek tekintetbe vétetni nem fognak.

Deesen, 1878. július-hó 22-kén.

Szolnok-Dobokamegye főispánjától.

Br. BÁNFFY DEZSŐ, főispán.

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,

ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT,

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen megnövekedtek és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítve és szaporítva vannak.

A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvék, a könyomdát kitűnő metsző kezeli. A nyomdai munkák kiállításához szükségelt anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPÍR GYÁRI ÁRBAN SZAMITTATIK.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olesó árban képes előállítani, hogy e nemből bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindenemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívó-jegyek, tánczrendek, gyógyszerári-jelzetek, bor-, rozsolis- és más vignettek, újévi és más alkalmi üdvözlőletek, baromutlevelek, vásárcédulák, hirdetmények, bármilyen nagyságú falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák izletes kiállítását elvállalja.

Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előljáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös szult fektet.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t. cikk életbeléptetése tárgyában a m. kir. belügyminiszter ur által az

árvaszekerek részére kibocsátott ügyrendben előforduló nyomtatványokból —

melyekből készletet tart — kismennyiségben koncz számra is jutányos árban szolgál.